

TÂM NHÌN MỚI, KHÁT VỌNG MỚI, XÂY DỰNG THỦ ĐÔ BẢN SẮC, HIỆN ĐẠI VÀ HỘI NHẬP*

GS, TS NGUYỄN XUÂN THẮNG

*Ủy viên Bộ Chính trị, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh,
Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương*

Lời BBT: Nhân dịp kỉ niệm 70 năm Ngày Giải phóng Thủ đô (10-10-1954 – 10-10-2024), Ban Tuyên giáo Trung ương, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Bộ Quốc phòng, Bộ Công an, Thành ủy Hà Nội, phối hợp tổ chức Hội thảo khoa học cấp quốc gia: “Tâm nhìn mới, cơ hội mới xây dựng Thủ đô Hà Nội văn hiến - văn minh - hiện đại, thành phố kết nối toàn cầu”. Tạp chí Lịch sử Đảng xin trân trọng trích đăng bài phát biểu quan trọng của đồng chí GS, TS Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Bộ Chính trị, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương tại Hội thảo. Bài đăng theo Báo Nhân Dân, số 25169, ngày 8-10-2024.

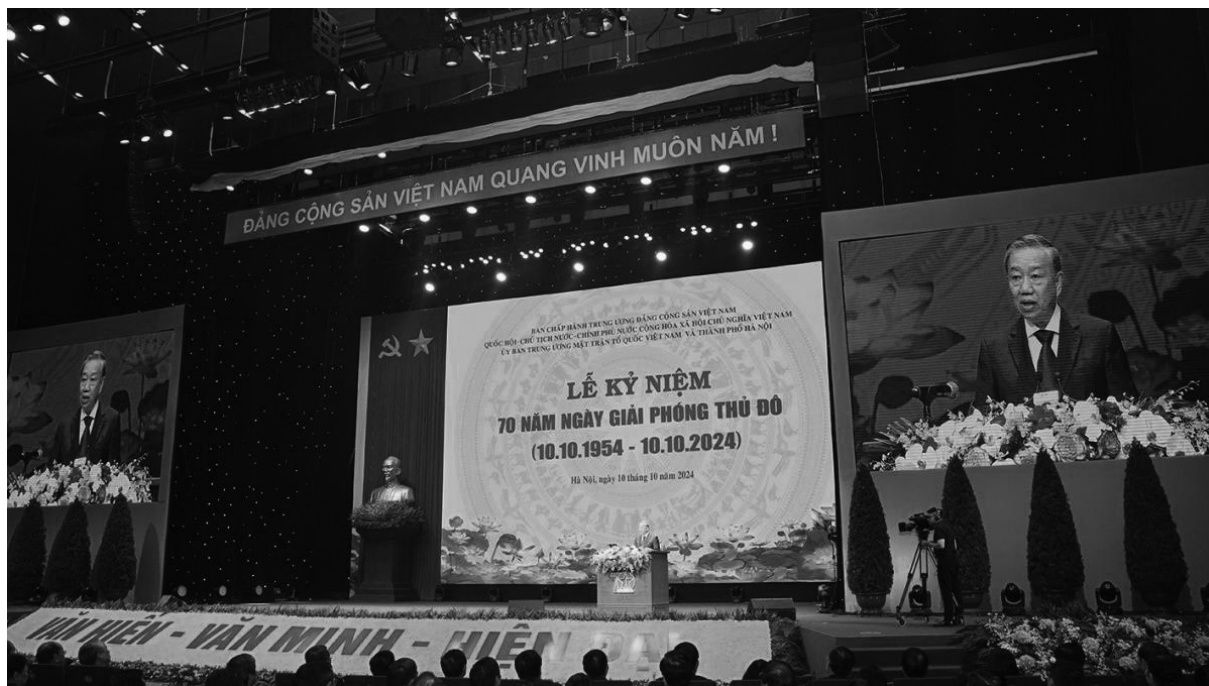
Hội thảo “Tâm nhìn mới, cơ hội mới xây dựng Thủ đô Hà Nội văn hiến - văn minh - hiện đại, thành phố kết nối toàn cầu” là sự kiện có nhiều ý nghĩa, thiết thực kỉ niệm 70 năm Ngày Giải phóng Thủ đô. Đây là dịp để chúng ta nhìn lại, khẳng định tầm vóc và giá trị của những dấu mốc quan trọng và đúc rút những bài học kinh nghiệm trong tiến trình lịch sử của Thủ đô Hà Nội 70 năm qua; hướng tới những tâm nhìn mới, khát vọng mới, xây dựng Thủ đô bản sắc, hiện đại và hội nhập, cùng cả nước vững vàng bước vào kỉ nguyên mới - kỉ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam.

“Ở vào nơi trung tâm trời đất”, nơi hội tụ hồn thiêng sông núi, “quan yếu của bốn phương”, Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội mang khát vọng rồng bay từ một nền văn hiến nghìn đời rạng rỡ

của dân tộc Việt Nam. Trải qua hơn 10 thế kỉ, kể từ ngày được Đức Thái Tổ - Lý Công Uẩn chọn làm nơi định đô, vững vàng vượt qua biết bao thời khắc nguy nan, Hà Nội đã thể hiện bản lĩnh và ý chí phi thường, biểu tượng của “Nước Việt Nam từ máu lửa - Rũ bùn đứng dậy sáng lòa”, gây dựng cơ đồ, phát triển trường tồn cùng đất nước và dân tộc.

Trong tiến trình cách mạng Việt Nam, gần 100 năm qua, dưới lá cờ vẻ vang của Đảng, quân và dân Hà Nội, thế hệ sau tiếp nối thế hệ trước, luôn gương mẫu đi đầu cả nước, bền bỉ lao động sáng tạo, kiên cường đấu tranh, lập nên nhiều chiến công hiển hách, những mốc son chói lọi, tiếp tục lưu danh sử sách muôn đời.

Hà Nội là cái nôi của các phong trào yêu nước và cách mạng. Hà Nội là nơi có Chi bộ 5D Hàm Long - Chi bộ đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đọc Diễn văn kỉ niệm 70 năm Ngày Giải phóng Thủ đô (10-10-1954 – 10-10-2024), ngày 10-10-2024
(Ảnh:TTXVN)

Hà Nội là nơi phát cao cờ khởi nghĩa, khởi nguồn của cuộc Cách mạng Tháng Tám thành công, từ đó nhanh chóng lan truyền ngọn lửa cách mạng để thúc đẩy các địa phương trong cả nước nổi dậy giành chính quyền. Hà Nội là nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu đọc *Tuyên ngôn Độc lập* trước toàn thể quốc dân đồng bào, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa vào ngày 2-9-1945. Hà Nội cũng là nơi phát lệnh mở đầu *Toàn quốc kháng chiến*, rực cháy tinh thần “quyết tử để Tổ quốc quyết sinh” với lời kêu gọi thiêng liêng của Bác: “Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”.

Trong tám năm phải tạm rời xa Thủ đô để tiến hành cuộc kháng chiến trường kì, dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, quân và dân ta đã giành được những thắng lợi vẻ vang, với đỉnh cao là Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ “lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu”, đưa đến Hiệp định Genève (tháng 7-1954) về đình chỉ

chiến sự ở Việt Nam được ký kết. Sáng ngày 10-10-1954, trong rừng cờ hoa rực rỡ, Hà Nội hân hoan đón chào Ủy ban Quân chính Thành phố và các đơn vị quân đội tiến vào tiếp quản Thủ đô. Xúc động và tự hào, quân và dân Hà Nội cùng với cả nước lại được lắng nghe Lời kêu gọi của Bác Hồ nhân Ngày Giải phóng: “do nhân dân ta đoàn kết nhất trí, quân đội ta chiến đấu anh dũng, hòa bình đã thắng lợi, Chính phủ lại trở về Thủ đô với đồng bào. Muôn dặm một nhà, lòng vui mừng khôn xiết kè!”.

Ngày Giải phóng Thủ đô 10-10-1954 đã đi vào lịch sử như một mốc son chói lọi trong sự nghiệp cách mạng hào hùng của Hà Nội và đất nước; trở thành biểu tượng của lòng yêu nước quả cảm, sức mạnh phi thường, mong muốn hòa bình và khát vọng cháy bỏng giành lại nền độc lập của nhân dân Việt Nam. Thời khắc linh thiêng đó tỏa sáng hào khí nghìn năm Thăng Long văn hiến và anh hùng, để từ đây mở ra một thời kì mới hết sức vẻ vang của Thủ đô Hà Nội - thời kì xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Sau ngày tiếp quản Thủ đô, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nội cùng nhân dân miền Bắc bước vào khôi phục, phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, chung sức, đồng lòng xây dựng Hà Nội trở thành một trung tâm văn hóa, giáo dục, công nghiệp lớn của miền Bắc xã hội chủ nghĩa, cùng với miền Bắc đảm nhận vai trò là hậu phương lớn, vững chắc chi viện cho tiền tuyến lớn miền Nam.

Hà Nội đã anh dũng, hiên ngang không khuất phục dưới mưa bom, bão đạn của kẻ thù, giành được nhiều chiến thắng vang dội, viết nên khúc tráng ca 12 ngày đêm và huyền thoại “Điện Biên Phủ trên không” trên bầu trời Thủ đô, đúng như dự báo thiên tài của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Mỹ nhất định thua. Nhưng nó chỉ chịu thua sau khi thua trên bầu trời Hà Nội”.

Hưởng ứng lời kêu gọi của Bác Hồ “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”, Hà Nội đã đi đầu trong các phong trào yêu nước, như: “Ba sẵn sàng”, “Ba đảm đang”, “Chiếc gậy Trường Sơn”, “Ngày thứ bảy đầy mạnh đấu tranh thống nhất Tổ quốc”, “Mỗi người làm việc bằng hai vì miền Nam ruột thịt, vì Huế - Sài Gòn kết nghĩa”, “Thóc không thiếu một cân, quân không thiếu một người”..., tích cực chi viện sức người, sức của cho miền Nam ruột thịt; góp phần to lớn vào thắng lợi vĩ đại của sự nghiệp giải phóng miền Nam, thống nhất non sông, đất nước.

Sau ngày đất nước thống nhất, Hà Nội đã cùng cả nước vững vàng đương đầu với muôn vàn khó khăn, thử thách trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Từ Hà Nội, Đảng ta đã có những quyết sách lịch sử, phát đi thông điệp về công cuộc đổi mới toàn diện, đưa đất nước bước vào một thời kỳ phát triển mới. Trải qua gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới, Hà Nội của chúng ta - “trái tim của cả nước” - đã không ngừng phát triển toàn diện và bền vững, đạt được những thành quả hết sức to lớn, xứng đáng là Thủ đô nghìn năm văn

hiển, văn minh và anh hùng - nơi “lắng hồn núi sông”, hội tụ, kết tinh và tỏa sáng những giá trị cao đẹp của dân tộc Việt Nam. Từ một thành phố nghèo nàn, lạc hậu, ngày nay Hà Nội đã được mở rộng, mang diện mạo của một đô thị lớn, sầm uất. Từ nền kinh tế tập trung bao cấp, cùng với cả nước, Hà Nội đã chuyển mạnh sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, phát triển năng động. Cuộc sống của người dân Hà Nội từ chỗ còn rất nhiều thiếu thốn, khó khăn đang ngày càng trở nên sung túc, khá giả. Từ một thành phố khép kín, hôm nay Hà Nội đã trở thành thành phố hội nhập toàn cầu, điểm đến du lịch hấp dẫn và là nơi tổ chức nhiều sự kiện quốc tế quan trọng.

70 năm qua, từ thực tiễn xây dựng, phát triển, quản lý và bảo vệ Thủ đô đã dệt kết nên những bài học kinh nghiệm quý báu, đó là: Không ngừng phát huy truyền thống cách mạng, sự năng động, sáng tạo và vị thế của Thủ đô qua các thời kỳ; khai thác mọi tiềm năng, thế mạnh, huy động hiệu quả mọi nguồn lực to lớn của Hà Nội; tranh thủ sự quan tâm, giúp đỡ của Trung ương, sự phối hợp chặt chẽ với các ban, bộ, ngành Trung ương và các địa phương; thường xuyên chăm lo, xây dựng Đảng bộ Hà Nội thật sự trong sạch, vững mạnh, ngay từ cơ sở; tăng cường mối quan hệ mật thiết giữa cán bộ, đảng viên với nhân dân, không ngừng củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Những bài học đó đồng thời khẳng định: Sự quán triệt, vận dụng sáng tạo chủ trương, đường lối của Đảng, của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nội là đúng đắn, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của Thủ đô; kế thừa truyền thống nghìn năm văn hiến và anh hùng cùng sự đoàn kết, đồng lòng của các tầng lớp nhân dân Thủ đô là cội nguồn sức mạnh vô cùng to lớn; tinh thần “cả nước vì Hà Nội, Hà Nội vì cả nước” là biểu tượng cho nỗ lực quyết tâm vượt khó, ý chí phát triển và khát vọng vươn lên của Thủ đô Hà Nội, của đất nước và con người Việt Nam.

Cùng với cả nước, Hà Nội đang bùng sáng lên với một tư thế mới, diện mạo mới, sức sống mới; khẳng định vị trí trung tâm đầu não chính trị - hành chính quốc gia, trung tâm lớn về văn hóa, khoa học, giáo dục, kinh tế và giao dịch quốc tế; định vị trong tâm trí mỗi người dân Việt Nam và bạn bè quốc tế bằng những danh xưng cao quý: Hà Nội văn hiến và anh hùng, niềm tin và hi vọng, Thủ đô của lương tri và phẩm giá con người, Thành phố vì hòa bình, Thành phố sáng tạo; xứng đáng với sự quan tâm sâu sắc và những phần thưởng, danh hiệu cao quý mà Đảng và Nhà nước trao tặng.

Điều đó mang đến những cơ hội mới, động lực mới để Hà Nội hoàn thành mục tiêu đến năm 2030: là Thành phố “văn hiến - văn minh - hiện đại”; trở thành trung tâm, động lực thúc đẩy phát triển vùng Đồng bằng sông Hồng, vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ và cả nước; hội nhập quốc tế sâu rộng, có sức cạnh tranh cao trong khu vực và trên thế giới, phấn đấu phát triển ngang tầm thủ đô các nước phát triển trong khu vực; tạo nền tảng vững chắc để hiện thực hóa tầm nhìn đến năm 2045: Là thành phố kết nối toàn cầu, có mức sống và chất lượng cuộc sống cao; kinh tế, văn hóa, xã hội phát triển toàn diện, đặc sắc và hài hòa; tiêu biểu cho cả nước; có trình độ phát triển ngang tầm thủ đô các nước phát triển trong khu vực và trên thế giới; như đã được xác định trong Nghị quyết số 15-NQ/TW của Bộ Chính trị về phương hướng, nhiệm vụ phát triển Thủ đô Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

Phát triển Thủ đô Hà Nội là một nhiệm vụ chính trị quan trọng đặc biệt trong chiến lược xây dựng, phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc; là trách nhiệm, nghĩa vụ của cả hệ thống chính trị, và là nhiệm vụ hàng đầu của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nội. Vận hội mới của đất nước cũng chính là vận hội mới cho Thủ đô. Tầm nhìn mới của Thủ đô sẽ góp phần hiện thực hóa tầm nhìn phát triển của đất nước trong kỷ nguyên mới.

Chúng ta cần lan tỏa mạnh mẽ tinh thần “cả nước vì Hà Nội, Hà Nội vì cả nước” cùng “tư duy mới toàn cầu, tư duy Thủ đô và hành động Hà Nội” để xây dựng thành công Thủ đô Hà Nội “văn hiến - văn minh - hiện đại, thành phố kết nối toàn cầu”.

Thứ nhất, cần trân trọng giữ gìn và phát huy di sản văn hiến vô giá của Thủ đô, cũng là của đất nước mà tổ tiên cùng các thế hệ ông cha ta đã để lại. Hà Nội cần tiếp tục phát huy vai trò là biểu tượng đặc sắc về văn hóa - lịch sử - cách mạng - giáo dục của cả nước, nơi lưu giữ, bảo tồn các giá trị, phong tục, tập quán, truyền thống tốt đẹp, tinh hoa văn học nghệ thuật và học thuật; phát huy những nét đẹp của người Hà Nội “thanh lịch, trang nhã, hào hoa, nhân ái, nghĩa tình, thủy chung, trong sáng” tiêu biểu cho văn hóa, lương tri và phẩm giá con người Việt Nam; khơi dậy ý chí, niềm tự hào và khát vọng phát triển của mọi tầng lớp nhân dân Thủ đô.

Hà Nội phải tiếp tục đi đầu cả nước trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di sản; gắn kết hài hòa giữa bảo tồn di sản văn hóa với phát triển kinh tế - xã hội, nhất là phát triển công nghiệp văn hóa, dịch vụ văn hóa, để văn hóa, con người là mục tiêu, nguồn lực nội sinh và là động lực phát triển Thủ đô. Là nơi có trọng trách giữ nhịp đập cho tiến trình đổi mới, hội nhập và phát triển của đất nước, mỗi bước đi của Hà Nội đều thể hiện sự vận dụng đúng đắn, xử lý hài hòa mối quan hệ giữa kế thừa và phát triển, giữa kiên định và đổi mới. Trong sự bứt phá, vươn lên, văn hóa là yếu tố nền tảng để Hà Nội vững bước đi lên, bảo đảm sự phát triển bền vững và thành công.

Thứ hai, xây dựng Hà Nội trở thành đô thị hiện đại, thông minh, xanh, đáng sống, an toàn và mến khách; là trung tâm đổi mới sáng tạo của cả nước. Hà Nội phải là hình mẫu của nỗ lực đẩy mạnh cơ cấu lại kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng, lấy khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo là động lực then chốt để phát triển; đi tiên phong trong

việc phát huy hiệu quả nguồn lực trí tuệ con người; thúc đẩy mạnh mẽ quá trình chuyển đổi số, phát triển kinh tế số, xã hội số và các mô hình kinh tế mới. Hết sức quan tâm đến cuộc sống của nhân dân; lấy người dân Thủ đô là trung tâm của quá trình phát triển. Xây dựng hệ thống kết cấu hạ tầng, nhất là hạ tầng đô thị, hạ tầng kết nối ngày càng hiện đại, đồng bộ; xử lý hiệu quả những vấn đề về cảnh quan đô thị, ô nhiễm môi trường, ách tắc giao thông, hệ thống y tế, giáo dục... để tạo cho Hà Nội một diện mạo mới, xứng tầm vị thế Thủ đô.

Cần khai thác sự hội tụ giữa nguồn lực của cả nước, vùng Thủ đô, vùng Đồng bằng sông Hồng, vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ với nguồn lực, tiềm năng, thế mạnh của Thủ đô, hoàn thiện thể chế quản trị đô thị hiện đại, mang đẳng cấp khu vực và toàn cầu, coi đây là khâu đột phá chiến lược để khắc phục những khó khăn, hạn chế trong việc thúc đẩy 5 trụ cột phát triển Thủ đô: Văn hóa và di sản; phát triển xanh, kinh tế tuần hoàn; hạ tầng đồng bộ, giao thông văn minh, hiện đại; kinh tế số, xã hội số, đô thị thông minh; khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo để Hà Nội tiếp tục bút phá, đi đầu trong kỉ nguyên vươn mình của dân tộc.

Thứ ba, chủ động, tích cực đẩy mạnh, nâng tầm hoạt động đối ngoại, hội nhập quốc tế sâu rộng và toàn diện của Thủ đô. Xây dựng Hà Nội trở thành một thành phố quốc tế, kết nối toàn cầu, là nơi thu hút và hội tụ của mọi nguồn lực trên phạm vi toàn thế giới, như: Nguồn vốn, tri thức, công nghệ hiện đại, nguồn nhân lực chất lượng cao, đặc biệt là đội ngũ nhân tài. Đây là những nhân tố đóng góp tích cực cho tăng trưởng kinh tế, thúc đẩy khởi nghiệp sáng tạo, nâng tầm ảnh hưởng của Thủ đô trong việc thiết lập các chương trình nghị sự toàn cầu, trở thành tiêu điểm của các hoạt động chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội và giao lưu quốc tế; thực hiện khát vọng “hóa Rồng”, sánh vai với thủ đô của các cường quốc năm châu.

Thứ tư, quyết liệt, kiên trì xây dựng Đảng bộ và hệ thống chính trị của Thủ đô Hà Nội đoàn kết thống nhất, thật sự gương mẫu, trong sạch, vững mạnh toàn diện; như lúc sinh thời, Bác Hồ kính yêu căn dặn: “Đảng bộ Hà Nội phải làm gương mẫu cho các đảng bộ khác”. Cần tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ Hà Nội có năng lực, trình độ cao, chuyên nghiệp, có phẩm chất đạo đức trong sáng, năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm; đề tận dụng được các cơ hội, giải quyết được những khó khăn, thách thức đặt ra; khơi dậy khát vọng, ý chí quyết tâm, phát huy tinh thần đổi mới sáng tạo, huy động được nguồn lực to lớn của mọi tầng lớp nhân dân Thủ đô và cả nước đưa công cuộc đổi mới, hội nhập và phát triển của Hà Nội lên những tầm cao mới.

Ngày Giải phóng Thủ đô (10-10-1954) là một mốc son lịch sử của Hà Nội nghìn năm văn hiến và anh hùng trong thời đại Hồ Chí Minh cũng như trong sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng và dân tộc. 70 năm qua là một chặng đường xây dựng, phát triển đầy khó khăn, thử thách nhưng hết sức vinh quang và rất đổi tự hào của Thủ đô Hà Nội. Cùng với các sự kiện được tổ chức nhân kỉ niệm 70 năm Ngày Giải phóng Thủ đô, từ kết quả của Hội thảo hôm nay, chúng ta tiếp tục tuyên truyền sâu rộng trên cả nước, đặc biệt là trong nhân dân Thủ đô, để mỗi người dân Hà Nội thêm phấn khởi, tự hào và tự tin, nỗ lực cùng cả nước vững bước trên con đường đổi mới, hội nhập và phát triển, tiếp tục lập nên những kì tích phát triển mới, xứng đáng với niềm tin yêu mà Đảng, Nhà nước và nhân dân cả nước, bạn bè quốc tế dành cho Thủ đô, xứng đáng với truyền thống Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội nghìn năm văn hiến và anh hùng.

* Đầu đề là của báo *Nhân Dân*.